

**Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej
w Mrokowie**

**PROCEDURY POSTĘPOWANIA
W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH**

Mroków, wrzesień 2019 rok

I. Wulgarne słownictwo

Gdy nauczyciel jest świadkiem używania przez ucznia wulgarnego słownictwa ma bezwzględny obowiązek zareagowania.

1. Sam przeprowadza rozmowę z uczniem.
2. Wpisuje informację dla rodziców do zeszytu do korespondencji lub do dziennika elektronicznego.
3. Powiadamia wychowawcę klasy.

Jeżeli świadkiem stosowania wulgarnego słownictwa jest pracownik obsługi, zgłasza ten fakt wychowawcy klasy, który wpisuje informację dla rodziców do zeszytu do korespondencji lub do dziennika elektronicznego.

II. Wagary

W sytuacji, gdy wychowawca podejrzewa, że uczeń jest nieobecny w szkole z powodu wagarów:

1. Natychmiast kontaktuje się z rodzicem.
2. Jeżeli podejrzenia się potwierdziły, po przyjsciu ucznia do szkoły przeprowadza z nim rozmowę wychowawczą.
3. Wychowawca nie usprawiedliwia nieobecności.
4. Jeżeli wagary powtarzają się wychowawca zgłasza tę sprawę dyrektorowi, a sam nawiązuje współpracę z pedagogiem lub psychologiem.
5. Jeżeli uczeń nadal uporczywie wagaruje dyrektor zgłasza ten fakt do Sądu Rodzinnego i Nieletnich z uwagi na zagrożenie demoralizacją.

III. Stosowanie przemocy fizycznej lub psychicznej.

1. Pracownik szkoły, który jest świadkiem stosowania przemocy reaguje i natychmiast zgłasza ten fakt wychowawcy klasy lub dyrektorowi, psychologowi, pedagogowi.
2. Wychowawca przeprowadza rozmowę wyjaśniającą z uczniem i jeśli sytuacja tego wymaga, zgłasza ten fakt pedagogowi lub psychologowi i dyrektorowi szkoły.
3. Wychowawca natychmiast powiadamia rodziców sprawcy i poszkodowanego telefonicznie.
4. Osoby trzecie nie podejmują rozmów ze sprawcą ani z ofiarą.
5. Pedagog/psycholog szkolny powinien udzielić pomocy terapeutycznej ofierze przemocy, wskazać jak należy radzić sobie w kontaktach z innymi.
6. W szczególnych przypadkach powtarzających się aktów agresji dyrektor szkoły zgłasza te fakty policji.

IV. W przypadku uzyskania informacji, że uczeń używa alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia pracownik szkoły powinien podjąć następujące kroki:

1. Przekazać uzyskaną informację wychowawcy klasy.
2. Wychowawca informuje o fakcie pedagoga/psychologa szkolnego i dyrektora szkoły.
3. Wychowawca wzywa do szkoły rodziców (prawnych opiekunów) ucznia i przekazuje im uzyskaną informację. Przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz z uczniem, w ich obecności. W przypadku potwierdzenia informacji, zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. W toku interwencji profilaktycznej może zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udział dziecka w programie profilaktycznym.
4. Jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka, dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub policję (specjalistę ds. nieletnich).
5. Podobnie, w sytuacji, gdy Szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych, (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkanie z pedagogiem, psychologiem, itp.), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły powiadamia sąd rodzinny lub policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.
6. Jeżeli sytuacje używania szkodliwych substancji powtórzą się, dyrektor zgłasza problem zagrożenia demoralizacją do Sądu Rodzinnego i Nieletnich.

V. W przypadku gdy pracownik szkoły podejrzewa, że na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu lub narkotyków powinien podjąć następujące kroki:

1. Powiadomić o swoich przypuszczeniach wychowawcę klasy.
2. Odizolować ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawiać go samego; stworzyć warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie.
3. W razie potrzeby wezwać lekarza w celu udzielenie pomocy medycznej.
4. Zawiadomić o tym fakcie dyrektora szkoły oraz rodziców/opiekunów, których zobowiązuje do niezwłocznego odebrania ucznia ze szkoły. Gdy rodzice/opiekunowie odmówią odebrania dziecka, o pozostaniu ucznia w szkole, czy przewiezieniu do placówki służby zdrowia, albo przekazaniu go do dyspozycji funkcjonariuszom policji – decyduje

dyrektor szkoły w porozumieniu z lekarzem, który ustala aktualny stan zdrowia ucznia.

5. Dyrektor szkoły zawiadamia najbliższą jednostkę policji, gdy rodzice ucznia będącego pod wpływem alkoholu lub narkotyków – odmawiają przyścia do szkoły, a jest on agresywny, bądź swym zachowaniem daje powód do zgorzenia albo zagraża życiu lub zdrowiu innych osób. W przypadku stwierdzenia stanu nietrzeźwości, policja ma możliwość przewiezienia ucznia do izby wytrzeźwień (maksymalnie do 24 godzin). O fakcie umieszczenia zawiadamia się rodziców /opiekunów oraz sąd rodzinny.
6. Jeżeli powtarzają się przypadki, w których uczeń znajduje się pod wpływem alkoholu lub narkotyków na terenie szkoły, to dyrektor ma obowiązek powiadomić o tym policję (specjalistę ds. nieletnich) lub sąd rodzinny.
7. Spożywanie alkoholu na terenie szkoły przez ucznia, który ukończył 17 lat, stanowi wykroczenie z art. 43 ust. 1 Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Należy o tym fakcie powiadomić policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tej instytucji.

VI. W przypadku gdy pracownik szkoły znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk powinien podjąć następujące kroki:

1. Pracownik szkoły, zachowując środki ostrożności, zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu policji.
2. Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu dyrektora szkoły, który wzywa policję.
3. Nauczyciel z pomocą i/lub psychologa/pedagoga próbuje (o ile to jest możliwe w zakresie działań pedagogicznych) ustalić, do kogo znaleziona substancja należy.
4. Po przyjeździe policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i przekazuje informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.

VII. W przypadku gdy, nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk, powinien podjąć następujące kroki:

1. Nauczyciel w obecności innej osoby (wychowawca, pedagog, dyrektor, itp.) ma prawo żądać, aby uczeń przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni (we własnej odzieży), ewentualnie innych przedmiotów budzących podejrzenie co do ich związku z poszukiwaną substancją. Nauczyciel

nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczki ucznia – jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla policji.

2. O swoich spostrzeżeniach powiadamia dyrektora szkoły oraz rodziców/opiekunów ucznia i wzywa ich do natychmiastowego stawiennictwa.
3. Mimo wezwania i niestawienia się rodziców, dyrektor szkoły wzywa policję, która przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znalezioną substancję i zabiera ją do ekspertyzy.
4. Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, nauczyciel po odpowiednim zabezpieczeniu, zobowiązany jest bezzwłocznie przekazać ją do jednostki policji. Wcześniej próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo uczeń nabył substancję. Całe zdarzenie nauczyciel dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

UWAGA:

Zgodnie z przepisami ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii – w Polsce karalne jest:

- posiadanie każdej ilości środków odurzających lub substancji psychotropowych;
- wprowadzanie do obrotu środków odurzających;
- udzielanie innej osobie, ułatwianie lub umożliwianie ich użycia oraz nakłaniania do użycia;
- wytwarzanie i przetwarzanie środków odurzających.

Każde z wymienionych zachowań jest czynem karalnym w rozumieniu przepisów ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, jeśli sprawcą jest uczeń, który ukończył 13 lat a nie ukończył 17 lat.

Z przestępstwem mamy do czynienia jeżeli któryś z wymienionych czynów popełni uczeń, po ukończeniu 17 lat. W takiej sytuacji mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego.

Jeżeli przestępstwo ma miejsce na terenie szkoły, należy wezwać policję.

W każdym przypadku popełnienia czynu karalnego przez ucznia, który nie ukończył 17 lat należy zawiadomić policję lub sąd rodzinny, a w przypadku popełnienia przestępstwa przez ucznia, który ukończył 17 rok życia prokuratora lub policję (art. 4 Upn i art. 304 Kpk).

VIII. Postępowanie wobec ucznia w przypadku gdy dopuścił się on następujących czynów: pobicie, wymuszenie, zastraszenie, kradzież, niszczenie mienia.

1. Pracownik szkoły powiadamia wychowawcę i pedagoga szkolnego lub psychologa.
2. Nauczyciele ustalają okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia.
3. Nauczyciel powiadamia rodziców ucznia.
4. Jeśli sprawa jest poważna (rozbój, uszkodzenie ciała, kradzież), lub sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość nie jest nikomu znana, nauczyciel powiadamia dyrektora, który wzywa policję.
5. Nauczyciel zabezpiecza ewentualne dowody przestępstwa, lub przedmioty pochodzące z przestępstwa i przekazuje je policji.

IX. Postępowanie nauczyciela wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego:

1. Udzielenie pierwszej pomocy, bądź zapewnienie jej udzielenia poprzez wezwanie lekarza w przypadku kiedy ofiara doznała obrażeń.
2. Niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły i psychologa lub pedagoga.
3. Powiadomienie rodziców ucznia.
4. Niezwłoczne wezwanie policji w przypadku, kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.
5. Otoczenie osoby poszkodowanej szczególną troską z zachowaniem dyskrecji.
6. Nie podejmowanie przez osoby trzecie rozmów z ofiarą.

X. Zasady postępowania w przypadku niepokojących sygnałów dotyczących funkcjonowania ucznia lub jego środowiska, w tym podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie (fizycznej, psychicznej, seksualnej).

Niepokojące sygnały:

- częste nieobecności (wagary),
- częste spóźnienia,
- zaniedbany wygląd (w tym brak higieny osobistej, brudne ubrania),
- braki w przyborach szkolnych, podręcznikach
- zmiany w zachowaniu (wyobcowanie, agresja, zaburzenia emocjonalne),
- brak kontaktu (unikanie kontaktów) rodziców ze szkołą,

- informacje płynące ze środowiska o rodzinie ucznia (alkoholizm, przemoc, zaniedbania, w tym ignorowanie przez rodziców objawów chorobowych dziecka, konflikty w rodzinie, bezrobocie, problemy materialne, psychiczne).

W przypadku występowania przemocy w rodzinie lub jej podejrzenia, pracownik szkoły jest zobowiązany do:

1. zaniechania podejmowania samodzielnych decyzji w tej sprawie,
 2. bezzwłocznego zgłoszenia tego faktu dyrektorowi szkoły, psychologowi lub pedagogowi szkolnemu,
 3. zachowania całkowitej dyskrecji na temat zdarzenia.
1. Dyrektor upoważnia osobę, która nawiązuje kontakt z rodzicami lub opiekunami prawnymi:
 - zaproszenie rodziców do szkoły,
 - rozmowa z rodzicami,
 - obserwacja rodziny pod kątem występujących problemów.
 2. Omówienie zaobserwowanych problemów w gronie specjalistów szkolnych (psychologa, pedagoga), włączenie wychowawcy i zainteresowanych nauczycieli, konsultacje z dyrektorem szkoły.
 3. Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę "Niebieskie Karty" i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie.
 4. Zespół specjalistów przygotowuje propozycje rozwiązań sytuacji problemowej, np.:
 - zaproponowanie pomocy psychologicznej na terenie szkoły,
 - skierowanie ucznia lub rodziców do Poradni Zdrowia Psychicznego, do psychologa lub innych specjalistów, w zależności od rodzaju istniejącego problemu,
 - nawiązanie kontaktu z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w celu wspólnego poszukiwania rozwiązań,
 - pomoc w uzyskaniu wsparcia materialnego ze strony opieki społecznej i innych instytucji.
 5. Rozmowa rodziców ze specjalistami szkolnymi i ewentualnie wychowawcą w celu przedstawienia propozycji rozwiązania problemu i przedyskutowania ich.

6. W przypadku akceptacji i podjęcia przez rodzinę wspólnie wypracowanego projektu działań:
 - utrzymywanie kontaktu z rodziną,
 - udzielanie wsparcia merytorycznego,
 - udzielanie pomocy psychologicznej
 - pomoc w kontakcie z instytucjami wspomagającymi,
 - organizowanie pomocy materialnej.

7. W przypadku niepodjęcia działań przez rodziców:
 - ponawiamy próbę nawiązania kontaktu z rodzicami i przekonania ich o konieczności podjęcia działań,
 - informujemy rodziców o obowiązku szkoły wnioskowania do Sądu rodzinnego i nieletnich o wgląd w sytuację opiekuńczo-wychowawczą rodziny,
 - w przypadku ustanowienia przez Sąd nadzoru kuratora dla rodziny – współpraca z kuratorem.

8. Dokumentowanie przebiegu sprawy w dzienniku pedagoga, psychologa, ewentualnie sporządzanie dodatkowych notatek, pisma w danej sprawie do instytucji wspomagających.

XI. Postępowanie w przypadku sytuacji kryzysu psychicznego.

1. Pracownicy szkoły (a zwłaszcza wychowawcy, psycholog, pedagog) są zobowiązani zwracać uwagę na symptomy mogące świadczyć o kryzysie psychicznym:
 - nagłe zmiany w zachowaniu i nastroju ucznia;
 - zainteresowanie ucznia tematyką samobójstwa (mówienie o samobójstwie, rozmowy o śmierci, fascynacja gwiazdami popkultury, które popełniły samobójstwo), rozdawanie rzeczy osobistych;
 - unikanie kontaktów z rówieśnikami;
 - rezygnacja z dotychczasowych zainteresowań i nie podejmowanie nowych
 - brak dbałości o wygląd i higienę osobistą
 - brak apetytu, kłopoty ze snem
 - przejawianie zachowań ryzykownych, samookaleczenia, używanie alkoholu i innych substancji psychoaktywnych
 - doświadczenie przeżyć traumatycznych i sytuacji stresowych (np. śmierć bliskiej osoby) w ostatnim okresie
 - niepokojące sygnały płynące ze środowiska ucznia dotyczące

rodziny (alkoholizm, przemoc fizyczna i psychiczna, śmierć samobójcza w rodzinie, rozwód, choroby, itp.)

2. Osoba, która dostrzeże niepokojące zachowania powinna:

- Poinformować wychowawcę, psychologa, pedagoga lub dyrektora szkoły
- Wychowawca powinien poinformować o tym fakcie dyrektora szkoły, który wyznaczy osobę odpowiedzialną do zajęcia się sprawą (psycholog/pedagog).

Do zadań osoby uprawnionej należy:

- poinformowanie rodziców ucznia o zauważonych symptomach
- zaproponowanie form pomocy i otoczenie ucznia szczególną opieką na terenie szkoły

3. W przypadku zagrożenia życia ucznia spowodowanym kryzysem psychicznym, należy:

- nie pozostawiać ucznia będącego w kryzysie bez opieki i próbować przeprowadzić go w bezpieczne ustronne miejsce
- bezzwłocznie powiadomić dyrektora i rodziców
- wezwać pomoc (pogotowie ratunkowe, policję, straż pożarną), dbając o to aby interwencja tych służb przebiegała spokojnie i dyskretnie
- zebrać informacje o okolicznościach zdarzenia
- chronić ucznia oraz inne osoby przed dodatkową traumą związaną np. z kontaktami z mediami.

XII. W przypadku otrzymania zgłoszenia o podłożeniu ładunku wybuchowego:

1. Należy natychmiast powiadomić dyrekcję szkoły.
2. Dyrektor podejmuje decyzje o:
 - powiadomieniu policji
 - przerwaniu lekcji
 - przeprowadzeniu ewakuacji
3. Uczniom i pracownikom szkoły nie wolno dotykać przedmiotów, urządzeń, które budzą podejrzenie.
4. Należy zachować spokój, nie dopuścić do paniki.
5. Do czasu przybycia policji akcją kieruje dyrektor szkoły.

XIII. W przypadku wybuchu pożaru, podłożenia ognia lub innych substancji zagrażających zdrowiu lub życiu:

1. Należy zawiadomić dyrekcję szkoły.
2. Dyrektor niezwłocznie powiadamia Państwową Straż Pożarną.
3. Dyrektor przeprowadza natychmiastową ewakuację.
4. Do czasu przybycia straży pożarnej akcją ewakuacji kieruje dyrektor szkoły.

XIV. Komunikacja z mediami w sytuacjach kryzysowych.

Do kontaktów z mediami w sytuacjach kryzysowych upoważniony jest jedynie dyrektor lub wicedyrektor szkoły lub osoba wyznaczona przez dyrektora szkoły.

Definicje

Nieletni:

- ❖ Osoba w wieku od 13 do 17 roku życia, która popełniła czyn karalny
- ❖ Osoba do 18 roku życia zagrożona demoralizacją

Młodociani:

- ❖ Osoby od 17 do 21 roku życia, które za popełnione przestępstwa i wykroczenia odpowiadają na takich samych zasadach jak dorośli.
- ❖ Nawet wtedy, gdy jeszcze są uczniami szkół.

Demoralizacja:

Wszelkie czyny i zachowania, wskazujące na destrukcję moralną młodego człowieka. Efektem postępującej demoralizacji jest popełnianie czynów karalnych.

Przykłady przejawów demoralizacji:

- niezrealizowanie obowiązku szkolnego – wagary,
- spożywanie alkoholu,
- używanie środków odurzających lub substancji psychotropowych – narkotyki,
- palenie papierosów,
- używanie wulgarnych słów,
- ucieczki z domów,
- włóczęgowski tryb życia,
- naruszenie zasad współżycia społecznego,

-popęlnienie czynu karalnego do 13 roku życia, ***Czyny karalne najczęściej popełniane przez dzieci i młodzież na terenie szkół:***

- kradzieże /telefony komórkowe, kurtki, plecaki.../
- bójki, pobicia, uszczerbek na zdrowiu,
- uszkodzenie rzeczy – niszczone jest mienie szkoły i innych uczniów,
- przestępstwa z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii,
- przestępstwa rozbójnicze /rozboje, wymuszenia rozbójnicze, kradzieże rozbójnicze,
- groźby karalne

PODSTAWY PRAWNE

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich /Dz. U. z 2018 r. poz. 969/ oraz przepisy wykonawcze w związku z ustawą/ ze zmianami.
2. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi /Dz. U. z 2018 r., poz. 2137/.
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii /Dz. U. z 2019 r., poz.852/.
4. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji /Dz. U. z 2019 r., poz. 161/.
5. Zarządzenie Nr 1619 Komendanta Głównego Policji z dnia 3 listopada 2010r. w sprawie form i metod wykonywania zadań przez policjantów w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich oraz działań podejmowanych na rzecz małoletnich Dz. Urz. Z 2010r., poz. 64 ze zmianami w Dz. Urz. z 2014r., poz.41/.
6. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty /Dz. U. z 2019r. poz. 1481/.
7. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 roku w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii/Dz. U. z 2015r., poz. 1249/.

Procedury powiązane:

1. Procedura ewakuacji szkoły.
2. Instrukcja PPOŻ.

Tracą moc Procedury postępowania w sytuacjach kryzysowych w ZSP w Mrokwie z 2012 r.